

Magyar Képzőművészeti Egyetem Doktori Iskola

Galeta kertje

Ivan Ladislav Galeta művészi szerepváltozásának bemutatása
az 1990-es évek közepétől 2013-ig, munkásságának kronologikus elemzésével.

DLA- értekezés tézisei

Nagy Róbert

2016

Témavezető: Dr. habil, CSc. Peternák Miklós tanszékvezető egyetemi tanár

Értekezésem témája, Ivan Ladislav Galeta horvát képzőművész művészi szerepváltozásának bemutatása az 1990-es évek közepétől 2013-ig, munkásságának kronologikus elemzésével. Témaválasztásom indoka, hogy a művész ezen - utolsó - alkotói korszakáról részletes áttekintő elemzés ez idáig nem készült.

2000-től a művész egy Zágráb közeli faluban, Kraj Gornjiban élt és gazdálkodással foglalkozott. Művészete helyét fokozatosan áthelyezte a műteremből kertjébe, elindította az End Art 2000.- projektjét; kerti tevékenységeit álló- és mozgóképekkel rögzítette. A művész hétköznapi élete és művészete közötti határ lassú feloldására - egyesítésére törekedett, mely életkonceptiójává vált. 2011 novemberében deklarálta, hogy negyven év után, lassan abbahagyja a művészetet.

Kutatási célom volt feltárni, hogy miért és milyen kontextusban mondhatta ezt. Összevettem a kijelentést a történésekkel, ez alapján elemeztem a művészetből való kivonulás szándékának elő- és utóéletét. Megvizsgáltam, hogyan és milyen összefüggésben manifesztálódik az „*abbahagyom a művészetet*” attitűdje, a művész korábbi, illetve későbbi műveiben. Értekezésemben Galeta műveinek kronologikus elemzésén keresztül bemutatom az oeuvre utolsó húsz évét, elsősorban az End Art 2000.- projekt hosszan tartó folyamatát. Mindezek nyomán megrajzolom Galeta művészi szerepváltozásának ívét.

Elsőként az értekezés témájához kapcsolódó műveit és a – kevés, főként horvát nyelvű – *szakirodalmat* összegyűjtöttem, valamint a hálózaton fellelhető adatokkal együtt szisztematikusan *feldolgoztam* – így jártam el például a Deep End Art Work in Progress bloggal is, amelyet Galeta a művészi koncepciójának részeként (Regress) a későbbiekben nagyrészt letörölt.

Ezek után 2012 nyarán Horváth Gergely kollégámmal együtt empirikus **adatgyűjtést** végeztem; *interjút* készítettem a művésszel kertjében. A felvételekből utóbb egy 44 perc hosszúságú *dokumentumfilmet* szerkesztettem, „Galeta kertje” címmel, valamint egy képekkel gazdagon illusztrált *interjú-szövegkönyvet* állítottam össze („Galeta kertjében”), mely értekezésem függelékében megtalálható és primer forrása kutatásomnak.

Ez alapján összeállítottam Galeta sokrétű munkásságát komplexen szemléltető *idővonal-térképet* („Galeta kertje End Art folyamatban”). Az infógrafika a művész életművének 1993–2013 közötti korszakát öleli fel; a vidéki otthonteremtést követő, az End Art 2000.- projekt során zajló művészi folyamat teljességét: úgy mint az End Art videó művek, az e-mailart, a Noart Earth Day projekt, a Deep

End Art Work in Progress, majd Regress-en át egészen a Proregress-ig. A kiadványban jellegzetes fényképfelvételei és hozzájuk kapcsolódó rövid ismertető, Galeta-idézetek követik egymást időrendben. Továbbá iskolateremtői tevékenységének és tanári szerepvállalásának egyes állomásai is láthatóak. Mindezek értekezésem vázát képezik és a Függelékben szintén megtalálható.

Értekezésemben Ivan Ladislav Galeta rövid életrajzának ismertetése után megvizsgáltam a művészi szerepváltozás előzményeit; hogyan talált rá a HELY-re, Kraj Gornji-ra, amely End Art művészetének színtere volt. Milyen mezőgazdasági elveket követett, melyek voltak számára az inspirálódás forrásai. Bemutatom Galeta iskolateremtői tevékenységét és tanári módszerét.

Galeta munkásságában az ezredfordulótól a művészeti termelését fokozatosan a mezőgazdasági termelés váltotta fel. Családja és önmaga számára jó minőségű, egészséges – vitális élelmiszert termelt. Galeta művészi szerepváltozásának inspirációs forrása kerti tapasztalatai; az audiovizualitás mellett felfedezte az ízlelés, a szaglás és a tapintás élményét. Idővel a kertművelés és a művészeti gyakorlat közötti határt feloldotta, átjárhatóvá tette, az élet és művészet kapcsolatát archaikus módon újraélte. E megtalált – választott falusias életformát művészetként élte meg, és ezt intenzíven kommunikálta a külvilág számára; új típusú művészeti produktumait a cybertérben is közzétette, továbbra is konferenciákon, kiállításokon szerepelt, tanított az egyetemen.

End Art műveit kezdetben endartisztikus multimédia-installációnak nevezi, melyek a Land Art nem nagy helyigényű helyi változatai, amelyeket lebomló, természetes anyagokból épít fel - később ezeket is rendszerezi és archiválja a Deep End Art Work in Progress blogban. E blog építésekor már tervezte, hogy azt majd visszabontja, hiszen a természetben is minden lassan eltűnik. Ez a lebontás (Regress) egy koreografált figyelemfelkeltő akció is, mellyel művészi szerepváltozásának egy újabb stációjára irányítja figyelmünket felfokozott médiaérdeklődés kíséretében.

Az End Art folyamat során az eltűn(tet)és – átalakítás gyakorlata, mint művészi attitűd először a noART eARTh day projektjénél jelent meg. Javasolta, hogy február 29-ét a Művészeti Alkotástól Távolaradás Világnapjává nyilvánítsák, ekkor a művészek ne terheljék a természetet műalkotások létrehozásával.

Az End Art projekt elemzése alapján a következő **téziseket** fogalmazom meg:

Galetánál a kertművelés, mint (élet)művészet jelent meg; terményei egy művész munkájának gyümölcsei szó szerint és átvitt értelemben egyszerre.

A művész kertje a műterme: kerti munkálatait egyidejűleg mozgóképpel is rögzíti, médiumot vált, új formanyelvet alakít ki. Képkészítői pozíciója paradox helyzet, hiszen egyszerre szereplője a valóságnak, és ugyanabban a pillanatban a megfigyelője is.

Az End Art egymásra épülő, visszacsatoló, a korábbi művészeti produktumait szintetizáló művek láncolata. Ez Galeta recikláló - visszakeringető - alkotói módszere.

Az End Art folyamatmű során végig azt kutatja, hogy hol van a határ a művészet és a nem művészet között, azaz hol ér véget a művészet.

A Deep End Art Work in Progress blog módszeres letörlése egy sajátos művészi rituálé, mely által önmagát kívánta felszabadítani a dokumentálás terhe alól.

Bár a művész a retrospektív kiállítása zárónapján kijelentette, hogy lassan abbahagyja művészetét, mégis tovább dolgozott. E kijelentést személyes vágyakozásaként értelmezhetjük, mely felett azonban végső soron egyéni szabadsága állt. Azt, hogy a művész a folyamat során vágyott szabadságát megélte-e, pontosan nem tudhatjuk. A tények számbavétele és elmondása alapján azonban állíthatjuk, hogy célja eléréséhez bizonyára nagyon közel állt.

A témához kapcsolódó korábbi publikációk

Galeta kertje – színes, feliratos, magyar–horvát nyelven beszélő dokumentumfilm, 44 perc, 2013.
(Horváth Gergely - Nagy Róbert). A filmet a youtube videó megosztó portálján, 2013. 12. 17.-én publikáltuk. <http://www.youtube.com/watch?v=0cPxLHY4Uns>

A film nyilvános bemutatói:

MKE, Intermedia tanszék. 2013. 12. 13.

Paksi Képtár, Ivan Ladislav Galeta: A nullpont tájképe, retrospektív kiállítás. 2013. 11. 22. –
2014. 02. 23.

Ivan Ladislav Galeta - kiállítás, Magma Kortárs Művészeti Kiállítótér, Sepsiszentgyörgy. 2014. 04. 28. –
06. 01. A filmet román felirattal vetítették.

Galeta's Garden, End Art in Process, Gergely Horváth - Róbert Nagy – timeline. In.: Lumen Station #3, Reap and Sow, Lumen Fotóművészeti Alapítvány - Lumen Galéria és Kávézó, Bp., 2015. 04. Szerk.: Major Virág, 16 – 21. o.

http://issuu.com/katarina_sevic/docs/reap_sow_web/41?e=0/12942954

Galeta's garden – színes, angol feliratos, magyar–horvát nyelven beszélő dokumentumfilm, 44 perc, 2016. (Gergely Horváth - Róbert Nagy). A filmet a youtube videó megosztó portálján, 2016. 02. 12.-én publikáltuk.

<https://www.youtube.com/watch?v=cK7JVbC-NIE>

Előadás a NoART eARTH day projektről. Magyar Képzőművészeti Egyetem, Intermedia Tanszék
2016. 02. 29. Horváth Gergely - Nagy Róbert.

<http://www.mke.hu/node/36161>

NoART eARTH day projekt Wikipédia oldala. Szerkesztette: Horváth Gergely, Nagy Róbert. 2016. 02. 12.

https://hu.wikipedia.org/wiki/NoART_eARTH_day

Ivan Ladislav Galeta magyar nyelvű Wikipédia oldala. Szerkesztette: Horváth Gergely, Nagy Róbert.
2016. 02. 12.

https://hu.wikipedia.org/wiki/Ivan_Ladislav_Galeta